

Rolnummer 6956
Arrest nr. 139/2018 van 11 oktober 2018

A R R E S T

In zake : de vordering tot schorsing van artikel 5 van de wet van 25 mei 2018 tot vermindering en herverdeling van de werklust binnen de rechterlijke orde, ingesteld door Alphonsius Mariën en Luc Lamine.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters A. Alen en F. Daoût, en de rechters L. Lavrysen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul, T. Giet en R. Leysen, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter A. Alen,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* * *

I. *Onderwerp van de vordering en rechtspleging*

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 19 juni 2018 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 20 juni 2018, hebben Alphonsius Mariën en Luc Lamine een vordering tot schorsing ingesteld van artikel 5 van de wet van 25 mei 2018 tot vermindering en herverdeling van de werklust binnen de rechterlijke orde (wijziging van artikel 40 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken), bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 30 mei 2018.

Bij hetzelfde verzoekschrift vorderen de verzoekende partijen eveneens de vernietiging van dezelfde wetsbepaling.

Bij beschikking van 27 juni 2018 heeft het Hof de terechtzitting voor de debatten over de vordering tot schorsing bepaald op 18 juli 2018, na de in artikel 76, § 4, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof bedoelde overheden te hebben uitgenodigd hun eventuele schriftelijke opmerkingen, in de vorm van een memorie, uiterlijk op 11 juli 2018 in te dienen en een afschrift ervan binnen dezelfde termijn aan de verzoekende partijen over te zenden.

De Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. A. Wirtgen en Mr. T. Moonen, advocaten bij de balie te Brussel, heeft schriftelijke opmerkingen ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 18 juli 2018 :

- zijn verschenen :
 - . Alphonsius Mariën en Luc Lamine, in eigen persoon;
 - . Mr. T. Moonen, tevens *loco* Mr. A. Wirtgen, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers R. Leysen en T. Giet verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde partijen gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van voormelde bijzondere wet van 6 januari 1989 met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *In rechte*

- A -

Ten aanzien van het belang van de verzoekende partijen

A.1.1. Volgens de verzoekende partijen schreeft de bestreden bepaling de bescherming die de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken biedt, terug doordat die bepaling toelaat dat zij, als

Nederlandstaligen, kunnen worden berecht in het Frans. Ingevolge de bestreden wetswijziging zouden zij bijvoorbeeld in Brussel voor een Franstalige rechtbank kunnen worden gedagvaard in het Frans, waarbij die rechtbank vervolgens dient te oordelen of hun belangen worden geschaad. De verzoekende partijen onderstrepen de bijzondere historische context die aan de oorsprong ligt van de taalwetten in gerechtszaken die beoogden te voorkomen dat Vlamingen nog zouden kunnen worden gedagvaard en berecht in het Frans. De verzoekende partijen menen dan ook dat zij, net als elke andere Vlaming, beschikken over een belang bij de vernietiging van de bestreden bepaling.

A.1.2. Voorts stellen de verzoekende partijen dat de bestreden bepaling het recht op een eerlijk proces aantast en bijgevolg rechtstreeks een aspect raakt van de democratische rechtsstaat dat dermate essentieel is dat de vrijwaring ervan alle burgers aanbelangt. Iedereen die zich op het Belgische grondgebied bevindt, beschikt dan ook over het rechtens vereiste belang om deze bepaling voor het Hof aan te vechten.

A.2. De Ministerraad betwist het belang van de verzoekende partijen, aangezien zij niet aantonen op welke wijze zij rechtstreeks en ongunstig zouden worden geraakt door de bestreden bepaling. Daarenboven is de vordering tot schorsing minstens gedeeltelijk niet ontvankelijk doordat het enige middel op essentiële punten onduidelijk is.

Ten aanzien van de middelen

A.3.1. De verzoekende partijen voeren aan dat artikel 5 van de wet van 25 mei 2018 tot vermindering en herverdeling van de werklast binnen de rechterlijke orde (hierna : de wet van 15 mei 2018) de artikelen 10, 11, 12, 13, 14, 16, 22, 23, 30, 32, 143, § 1, en 148 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 4 en 157bis van de Grondwet, met de artikelen 1, 6, 8 en 14 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met de artikelen 14 en 26 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, schendt.

A.3.2. Ten eerste schendt de bestreden bepaling volgens de verzoekende partijen de in artikel 23 van de Grondwet vervatte *standstill*-verplichting inzake sociale en culturele rechten, doordat ze het beschermingsniveau dat wordt geboden door de van toepassing zijnde wetgeving, in aanzienlijke mate vermindert zonder dat daarvoor redenen zijn die verband houden met het algemeen belang. De nietigheidsregeling zoals bepaald in het vroegere artikel 40 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, waarborgde het recht om in zijn eigen taal te worden berecht en de rechter diende van ambtswege een nietigheid op te werpen als gevolg van de niet-naleving van de artikelen 1 tot 39. Die wet moest worden beschouwd als wetgeving van openbare orde en de nietigheid moest worden uitgesproken ook al was er geen belangenschade. De bestreden bepaling verplicht daarentegen een Vlaming die in strijd met de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken wordt gedagvaard voor een Franstalige rechtbank, om zelf in het Frans de exceptie van onwettigheid en nietigheid op te werpen, hetgeen strijdig is met het recht op een eerlijk proces en het recht op juridische bijstand. Het opwerpen van de exceptie heeft evenmin tot gevolg dat men zal worden berecht in zijn eigen taal, nu de rechter oordeelt of er sprake is van belangenschade.

A.4. De Ministerraad betwist dat artikel 23 van de Grondwet een sociaal-cultureel recht zou erkennen om te worden berecht in de eigen taal. De in dat artikel vervatte *standstill*-verplichting kan dan ook niet worden geschonden.

A.5. Ten tweede stellen de verzoekende partijen dat de bestreden bepaling een niet-verantwoorde gelijke behandeling invoert tussen, enerzijds, personen die het slachtoffer zijn van schendingen inzake het gebruik der talen in gerechtszaken en, anderzijds, personen die het slachtoffer zijn van gewone procedurefouten. Ingevolge de bestreden maatregel moet bijvoorbeeld een Vlaming die in Brussel voor een Franstalige rechter wordt gedaagd en die niet wordt vertegenwoordigd door een raadsman, zich voortaan in het Frans verweren zonder te kunnen rekenen op een ambtshalve interventie van die Franstalige rechter. Daarenboven schendt de bestreden bepaling het gelijkheidsbeginsel doordat slachtoffers van schending van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken niet langer de bescherming van een wet van openbare orde genieten, terwijl slachtoffers van schendingen van minder belangrijke wetten van openbare orde die bescherming wel nog genieten.

A.6. De Ministerraad meent dat er geen enkele reden is om, enerzijds, personen die het slachtoffer zijn van schendingen inzake het gebruik der talen in gerechtszaken en, anderzijds, personen die het slachtoffer zijn van gewone procedurefouten, anders te behandelen. Zij bevinden zich immers in dezelfde situatie. De bestreden

bepaling beoogt daarentegen net een discriminerende behandeling te verhelpen. Ingevolge de hervorming van de gemeenrechtelijke nietigheidsregeling bestond er immers een verschil in behandeling tussen de nietigheden in het Gerechtelijk Wetboek, die slechts vóór elk ander verweer en onder voorwaarde van belangenschade konden worden opgeworpen, en de nietigheden in de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, die de openbare orde nog raakten en dus zelfs ambtshalve door de rechter moesten worden opgeworpen. De bestreden maatregel beoogt de procedure te deformaliseren en de toepassing van de nietigheidsregeling te harmoniseren. Hoewel een persoon die wordt geconfronteerd met een schending van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken niet langer in het bijzonder wordt beschermd door een absolute, ambtshalve uit te spreken nietigheid, betekent dit niet dat hij geen bescherming geniet. Deze regels blijven voorgeschreven op straffe van nietigheid, in zoverre een procespartij vóór elk verweer belangenschade kan aantonen. De noodzaak om aan bepaalde materieelrechtelijke bepalingen een karakter van openbare orde te verlenen, dient evenwel te worden onderscheiden van de nietigheidsregeling voor procedureregels.

A.7. Ten derde zijn de verzoekende partijen van oordeel dat de bestreden bepaling het recht op een eerlijk proces in burgerlijke zaken en in strafzaken schendt, doordat een zwakke partij in de onmogelijkheid kan zijn om haar rechten tegenover een sterke partij te laten gelden. Eenieder tegen wie een strafrechtelijke vervolging of een burgerlijke vordering is ingesteld, moet zich nochtans kunnen verweren in de taal van zijn taalgebied die hij voldoende machtig is. Daarenboven schendt de bestreden bepaling het recht op een eerlijk proces en de plicht van de Staat om een adequaat kader te scheppen voor een eerlijk proces, door niet in procedurele waarborgen te voorzien voor het onderzoek naar de taalkennis van een partij die de schending van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken inroept. Nochtans worden er zware eisen gesteld aan militairen, ambtenaren en magistraten voor het bewijzen van hun kennis van een andere landstaal. De bestreden bepaling is evenmin verzoenbaar met het recht zich in strafzaken kosteloos te laten bijstaan door een tolk, zoals gewaarborgd door artikel 6, § 3, e), van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, aangezien een rechter op grond van een procedure zonder voorziene waarborgen mogelijks ten onrechte kan oordelen dat een Vlaming die in Brussel wordt vervolgd, de Franse taal voldoende beheerst. Voorts wordt het recht op een eerlijk proces geschonden door de bestreden bepaling, omdat zij een Vlaamse rechter die het Frans niet machtig is, kan verplichten om kennis te nemen van Franstalige stukken of pleidooien.

A.8. Volgens de Ministerraad kan het recht op een eerlijk proces niet zo worden begrepen dat de rechter zelf ambtshalve de nietigheid zou moeten vaststellen van een proceshandeling gesteld met schending van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, zonder na te gaan of de betrokkene door die schending effectief wordt benadeeld. Het recht op een eerlijk proces van een partij komt pas in het gedrang wanneer de belangen van die partij zijn geschaad. In het kader van de goede rechtsbedeling is het redelijk dat niet elke schending van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken automatisch moet leiden tot een nietigheid, maar zulks te beperken tot die gevallen waarbij effectief, vóór elk ander verweer, belangenschade voor een betrokken partij kan worden vastgesteld. Daarenboven kan een partij die moedwillig de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken overtreedt, worden veroordeeld tot een geldboete en een schadevergoeding. Het ontnemen van het karakter van openbare orde aan artikel 40 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken houdt dan ook geen schending in van het recht op een eerlijk proces. Het Hof heeft reeds bevestigd dat het aan de wetgever toekomt te oordelen of een onregelmatigheid naar de vorm al dan niet kan worden bestraft. Het Hof zou een dergelijke keuze enkel kunnen afkeuren indien die keuze kennelijk onredelijk is of indien zij op een kennelijk onevenredige wijze afbreuk zou doen aan het recht op een eerlijk proces, wat *in casu* niet het geval is. Evenmin waarborgt het recht op een eerlijk proces het recht om in strafzaken de procedure in de eigen taal te zien verlopen. Voor het geval het geding niet in de taal van de betrokkene verloopt, gelden er ruime garanties op het vlak van vertaling, zelfs al zou dat ten gevolge van een niet-afgekeurde schending van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken zijn. Voorts sluit de bestreden bepaling niet uit dat de rechter maatregelen kan nemen om te vermijden dat hij moet oordelen op basis van stukken of pleidooien in een taal die hij niet beheerst. Het spreekt voor zich dat de rechter, uit de aard van de verplichtingen die met zijn ambt gepaard gaat, de nodige actie kan ondernemen. Een restrictieve interpretatie van artikel 861 van het Gerechtelijk Wetboek moet dan ook worden verworpen.

A.9. Ten vierde voeren de verzoekende partijen aan dat de bestreden bepaling de federale loyauteit schendt, omdat zij, in strijd met de artikelen 4, laatste lid, 143, § 1, en 157bis van de Grondwet werd aangenomen bij een gewone wet en niet met de bij artikel 4, laatste lid, van de Grondwet vereiste bijzondere meerderheid. Zij wijzigt immers een essentieel element van de hervorming met betrekking tot het taalgebruik in gerechtszaken in het gerechtelijk arrondissement Brussel, namelijk het karakter van openbare orde van de regeling. Een dergelijk essentieel element kan enkel worden gewijzigd bij een wet aangenomen met de in artikel 4, laatste lid, van de Grondwet bepaalde meerderheid. De Senaat die de assemblée is, waarin de belangen

van de deelstaten worden behartigd bij de federale besluitvorming, heeft dan ook ten onrechte niet aan de wetgevingswerkzaamheden betreffende de bestreden bepaling kunnen bijdragen. Daarenboven laat de bestreden bepaling toe dat de pleidooien voor rechtbanken in het eentalige Nederlandse taalgebied zouden kunnen worden gehouden in het Frans of het Duits. De federale wetgever dient in de uitoefening van zijn bevoegdheid de federale loyaleit in acht te nemen. Zo mag hij de federale constructie niet verstoren en dient hij aan artikel 4 van de Grondwet een volledige en correcte uitvoering te geven, wat inhoudt dat alle taalwetten het karakter van wetten van openbare orde moeten bewaren.

A.10. De Ministerraad betwist dat de bestreden bepaling een wijziging zou uitmaken van een essentieel element van de hervorming met betrekking tot het taalgebruik in gerechtszaken in het gerechtelijk arrondissement Brussel die krachtens artikel 157*bis* van de Grondwet slechts bij bijzondere meerderheidswet zou kunnen worden gerealiseerd. Die elementen dienen immers limitatief te worden geïnterpreteerd. Daarnaast kan artikel 4 van de Grondwet, dat de indeling van het Belgische grondgebied in taalgebieden bepaalt, niet zo worden uitgelegd dat daaruit zou volgen dat terechtzittingen in een taalgebied uitsluitend verlopen in de taal van dat taalgebied of dat elk aspect van de regeling inzake het gebruik van de talen de openbare orde zou raken. Reeds voorheen liet de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken toe dat de partijen in bepaalde gevallen een andere taal gebruikten dan die van de rechtspleging. De bestreden bepaling zet dan ook geenszins de eentalige rechtspleging in eentalige gebieden onder druk.

A.11. Ten vijfde schendt de bestreden bepaling volgens de verzoekende partijen het zelfbeschikkingsrecht van personen, zoals gewaarborgd bij artikel 22 van de Grondwet en bij artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, doordat zij toelaat dat een rechter oordeelt over de kennis die een persoon heeft van een vreemde taal. Evenmin is zij verzoenbaar met de menselijke waardigheid en het recht op de bescherming van het privéleven, aangezien zij een Vlaming dwingt te bewijzen dat hij de Franse taal niet machtig is om zich bijvoorbeeld in Brussel voor een Franstalige rechtbank te kunnen verdedigen. Het vellen van een oordeel over de kennis die een persoon heeft van een vreemde taal is nochtans een zeer moeilijke opdracht die een grondig onderzoek vereist. De kennis van een vreemde taal is een privéaangelegenheid waar niemand anders een oordeel over mag vellen. De bestreden bepaling maakt het mogelijk dat een Nederlandstalige procedure wordt geweigerd door de rechter, wanneer die van oordeel is dat de verweerder voldoende Frans kent en zijn belangen bijgevolg niet geschaad zijn. Een rechter is nochtans geen deskundige inzake het testen van iemands kennis van een vreemde taal en kan dus niet worden geacht die kennis zelf te testen zonder daarvoor een deskundigenonderzoek te moeten bevelen.

A.12. De Ministerraad ziet niet in waarom de taalkennis van een persoon een element zou zijn van diens persoonlijkheid dat niet zou kunnen worden beoordeeld door een rechter. In tal van aangelegenheden gaat de overheid de taalkennis van personen na. Het Hof heeft overigens reeds erkend dat de taalkennis van een procespartij een relevant criterium is om te bepalen op welke wijze een geding verder zal verlopen. Het is evident dat de feitenrechter kan oordelen over de aangevoerde schade, de schending van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken en het oorzakelijk verband. De betrokkene die een exceptie opwerpt, zal met alle middelen van recht kunnen aantonen dat hij niet bij machte is zijn rechten te vrijwaren indien het geding in een bepaalde taal wordt voortgezet of indien een proceshandeling toelaatbaar wordt verklaard. Er bestaan dan ook voldoende procedurele garanties.

Ten aanzien van het risico van een moeilijk te herstellen ernstig nadeel

A.13. De verzoekende partijen vorderen de schorsing van de bestreden bepaling, aangezien ze menen dat de onmiddellijke uitvoering van de bestreden bepaling hen een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen. De hoven en rechtbanken zullen de bestreden bepaling onmiddellijk toepassen waardoor de verzoekende partijen het risico lopen dat zij, bijvoorbeeld in Brussel, het slachtoffer worden van de bestreden bepaling. Die laat immers toe dat de verzoekende partijen geverbaliseerd, ondervraagd of gedagvaard kunnen worden in het Frans. Dergelijke regelgeving roept herinneringen op aan de vernederende behandeling van Nederlandstalige verweerders in het verleden en wordt door de verzoekende partijen eveneens beschouwd als een vernedering. Overigens zal in geval van een voorlopige hechtenis artikel 26, § 3, van de bijzonder wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof zelfs tot gevolg hebben dat er geen prejudiciële vraag aan het Hof wordt gesteld over de grondwettigheid van de bestreden bepaling.

A.14. De Ministerraad betwist dat de onmiddellijke uitvoering van de bestreden bepaling de verzoekende partijen een moeilijk te herstellen ernstig nadeel zou kunnen berokkenen. Zij tonen immers niet aan dat zij partij zijn bij een rechtsgeding. Evenmin bevinden zij zich in een situatie waarbij een schending van de wet van 15 juni

1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken niet zou kunnen worden bestraft. Een louter hypothetisch of moreel nadeel ten aanzien van de verzoekende partijen volstaat niet. Daarenboven zou een eventueel nadeel herstelbaar zijn. Indien het Hof de bestreden bepaling zou vernietigen, zou de rechter in hangende zaken opnieuw ambtshalve kunnen optreden tegen schendingen van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken en voor in kracht van gewijsde gegane beslissingen zou het rechtsmiddel van de intrekking openstaan.

- B -

Ten aanzien van de bestreden bepalingen

B.1. De verzoekende partijen vorderen de schorsing van artikel 5 van de wet van 25 mei 2018 tot vermindering en herverdeling van de werklast binnen de rechterlijke orde (hierna : de wet van 25 mei 2018). De bestreden bepaling wijzigt de nietigheidsregeling die is vervat in artikel 40 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken (hierna : de wet van 15 juni 1935).

B.2.1. Artikel 5 van de wet van 25 mei 2018 vervangt artikel 40, eerste en tweede lid, van de wet van 15 juni 1935 als volgt :

« Onverminderd de toepassing van de artikelen 794, 861 en 864 van het Gerechtelijk Wetboek zijn de vorenstaande regels voorgeschreven op straffe van nietigheid ».

B.2.2. De artikelen 794, 861 en 864 van het Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd bij de wet van 25 mei 2018, bepalen :

« Art. 794. Het gerecht dat de beslissing heeft gewezen, het gerecht waarnaar de beslissing werd verwezen of de beslagrechter kunnen te allen tijde ambtshalve of op verzoek van een partij elke kennelijke rekenfout of verschrijving of andere kennelijke leemte dan het in artikel 794/1 bedoelde verzuim uitspraak te doen over een punt van de vordering, met inbegrip van een inbreuk op artikel 780, met uitsluiting van artikel 780, eerste lid, 3°, of op artikel 782 en met inbegrip van een louter formele miskenning van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, verbeteren, zonder evenwel de daarin bevestigde rechten uit te breiden, te beperken of te wijzigen.

De verbetering vindt steun in de wet, het dossier van de rechtspleging of de stavingsstukken die werden voorgelegd aan de rechter die de te verbeteren beslissing heeft uitgesproken ».

« Art. 861. De rechter kan een proceshandeling alleen dan nietig verklaren of het niet-naleven van een termijn die op straffe van nietigheid is voorgeschreven sanctioneren, indien het aangeklaagde verzuim of de aangeklaagde onregelmatigheid de belangen schaadt van de partij die de exceptie opwerpt.

Wanneer hij vaststelt dat de bewezen belangenschade kan worden hersteld, maakt de rechter, op kosten van de opsteller van de onregelmatige akte, de verwerping van de exceptie van nietigheid afhankelijk van de uitvoering van de maatregelen waarvan hij de inhoud en de termijn waarna de nietigheid zal worden verkregen, bepaalt ».

« Art. 864. De nietigheid die tegen een proceshandeling kan worden ingeroepen of het niet-naleven van een termijn die op straffe van nietigheid is voorgeschreven, zijn gedekt indien zij niet tegelijk en vóór enig ander middel worden voorgedragen ».

B.2.3. Vóór de wijziging ervan bij de bestreden bepaling luidde artikel 40, eerste en tweede lid, van de wet van 15 juni 1935 :

« Vorenstaande regels zijn voorgeschreven op straf van nietigheid. Deze wordt van ambtswege door de rechter uitgesproken.

Evenwel, dekt elk niet zuiver voorbereidend vonnis of arrest dat op tegenspraak werd gewezen, de nietigheid van het exploit en van de overige akten van rechtspleging die het vonnis of het arrest zijn voorafgegaan ».

B.3.1. De bestreden bepaling beoogt « de nietigheidsregeling van artikel 40 van de wet van 15 juni 1935 volledig gelijk te stellen met de nietigheidsregeling van het gemeen recht » (*Parl. St.*, Kamer, 2017-2018, DOC 54-2827/001, p. 27).

B.3.2. Met de wet van 19 oktober 2015 « houdende wijziging van het burgerlijk procesrecht en houdende diverse bepalingen inzake justitie » heeft de wetgever de procedure willen deformaliseren en de regeling van de nietigheden willen harmoniseren, door deze af te stemmen op de vroegere regeling van de zogenaamde « relatieve » nietigheden.

B.3.3. De beginselen en mogelijkheden voor dekking bedoeld in de artikelen 860, 861 en 864 van het Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd bij de artikelen 22, 23 en 25 van de wet van 19 oktober 2015, zijn dan ook voortaan op eenvormige wijze van toepassing op de nietigheden en op de op straffe van nietigheid voorgeschreven termijnen, die aldus aan dezelfde procedureregels zijn onderworpen. Daaruit blijkt dat de nietigheid van een procedurehandeling of de sanctie van de niet-naleving van een op straffe van nietigheid voorgeschreven termijn niet kan worden uitgesproken indien het gebrek of de onregelmatigheid geen afbreuk heeft gedaan

aan de belangen van de partij die zich op die exceptie beroept (artikel 861 van het Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd bij artikel 23 van de wet van 19 oktober 2015) en dat die nietigheid wordt gedekt indien zij niet *in limine litis* wordt voorgedragen, vóór enig ander middel (artikel 864 van het Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd bij artikel 25 van de wet van 19 oktober 2015).

Ten aanzien van het belang van de verzoekende partijen

B.4. Volgens de Ministerraad zouden de verzoekende partijen niet doen blijken van het vereiste belang om de vernietiging te vorderen van de bestreden bepaling.

B.5. De Grondwet en de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof vereisen dat elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die een beroep tot vernietiging instelt, doet blijken van een belang. Van het vereiste belang doen slechts blijken de personen wier situatie door de bestreden norm rechtstreeks en ongunstig zou kunnen worden geraakt; bijgevolg is de *actio popularis* niet toelaatbaar.

Aangezien de vordering tot schorsing ondergeschikt is aan het beroep tot vernietiging, dient de ontvankelijkheid van het annulatieberoep, en inzonderheid het voorhanden zijn van het rechtens vereiste belang, reeds bij het onderzoek van de vordering tot schorsing te worden betrokken.

B.6.1. Vóór de wijziging ervan bij de bestreden bepaling, vloeide uit artikel 40 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken voort dat de niet-naleving van de in die wet opgelegde verplichtingen, de nietigheid tot gevolg had van de akte die in overtreding van de wet werd gesteld. De nietigheid diende ambtshalve door de rechter te worden vastgesteld.

B.6.2. Volgens het gewijzigde artikel 40 van de wet van 15 juni 1935 is de niet-naleving van de artikelen 1 tot 39 voorgeschreven op straffe van nietigheid, onverminderd de toepassing van de artikelen 794, 861 en 864 van het Gerechtelijk Wetboek.

B.6.3. Overeenkomstig artikel 861 van het Gerechtelijk Wetboek kan de rechter een proceshandeling die in strijd is met de wet van 15 juni 1935 voortaan alleen nietig verklaren

indien de onregelmatigheid de belangen schaadt van de partij die de exceptie opwerpt. Krachtens artikel 864 van het Gerechtelijk Wetboek is de nietigheid gedekt, indien zij niet *in limine litis* wordt voorgedragen, vóór enig ander middel.

B.6.4. Artikel 794 van het Gerechtelijk Wetboek voorziet in de mogelijkheid voor het gerecht dat de beslissing heeft gewezen, het gerecht waarnaar de beslissing werd verwezen of de beslagrechter om te allen tijde ambtshalve of op verzoek van een partij een louter formele miskenning van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken te verbeteren, zonder evenwel de daarin bevestigde rechten uit te breiden, te beperken of te wijzigen.

B.6.5. In haar advies bij het voorontwerp van wet dat tot de bestreden bepaling heeft geleid, merkte de afdeling wetgeving van de Raad van State op dat die bepaling tot gevolg heeft dat de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken « niet meer als een wetgeving van openbare orde kan worden beschouwd [en dat] de vraag [ook] rijst [...] hoe de schendingen van de wet van 15 juni 1935 moeten worden bestraft » (*Parl. St.*, Kamer, 2017-2018, DOC 54-2827/001, p. 79).

B.7.1. Bij de regeling van het taalgebruik in gerechtszaken houdt de wet van 15 juni 1935 rekening met de taalverscheidenheid die is verankerd in artikel 4 van de Grondwet, dat vier taalgebieden vastlegt, waarvan drie eentalige taalgebieden en één tweetalig taalgebied. Artikel 4 vormt de grondwettelijke waarborg van de voorrang van de taal van het eentalige gebied of van het tweetalige karakter van het gebied.

De regeling van het taalgebruik in gerechtszaken raakt eveneens aan het recht op toegang tot de rechter.

B.7.2. Doordat de bestreden bepaling de afdwingbaarheid regelt van de taalregeling in gerechtszaken raakt zij aan een aspect van de behoorlijke rechtsbedeling alsook aan een aspect van de in artikel 4 van de Grondwet verankerde taalverscheidenheid die dermate belangrijk zijn, dat de vrijwaring ervan alle rechtzoekenden aanbelangt.

In die hoedanigheid kunnen de verzoekende partijen zowel in een burgerlijke als in een strafrechtelijke procedure partij zijn zodat zij bijgevolg rechtstreeks en ongunstig kunnen

worden geraakt door de bestreden bepaling, waarbij de nietigheidsregeling die van toepassing is bij een schending van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, wordt gewijzigd.

B.8. Het beperkte onderzoek van de ontvankelijkheid van het beroep tot vernietiging waartoe het Hof in het kader van de vordering tot schorsing is kunnen overgaan, toont niet aan dat het beroep tot vernietiging - en dus ook de vordering tot schorsing – onontvankelijk moet worden geacht.

Ten aanzien van de vordering tot schorsing

B.9. Naar luid van artikel 20, 1°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof dient aan twee grondvoorwaarden te zijn voldaan opdat tot schorsing kan worden besloten :

- de middelen die worden aangevoerd moeten ernstig zijn;
- de onmiddellijke uitvoering van de bestreden maatregel moet een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kunnen berokkenen.

Daar de twee voorwaarden cumulatief zijn, leidt de vaststelling dat een van die voorwaarden niet is vervuld tot verwerping van de vordering tot schorsing.

Wat betreft het risico van een moeilijk te herstellen ernstig nadeel

B.10. De schorsing van een wetsbepaling door het Hof moet het mogelijk maken te vermijden dat, voor de verzoekende partij, een ernstig nadeel voortvloeit uit de onmiddellijke toepassing van de bestreden normen, nadeel dat niet of moeilijk zou kunnen worden hersteld in geval van een vernietiging van die normen.

B.11. Uit artikel 22 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof blijkt dat, om te voldoen aan de tweede voorwaarde van artikel 20, 1°, van die wet, de

persoon die een vordering tot schorsing instelt, in zijn verzoekschrift concrete en precieze feiten moet uiteenzetten waaruit voldoende blijkt dat de onmiddellijke toepassing van de bepalingen waarvan hij de vernietiging vordert, hem een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen.

Die persoon moet met name het bestaan van het risico van een nadeel, de ernst ervan en het verband tussen dat risico en de toepassing van de bestreden bepalingen aantonen.

B.12.1. De verzoekende partijen verantwoorden het bestaan van een moeilijk te herstellen ernstig nadeel door het feit dat zij het risico zouden lopen om onmiddellijk het slachtoffer te worden van een schending van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, die niet zou kunnen worden hersteld indien het Hof later tot een vernietiging van de bestreden bepaling zou beslissen.

B.12.2. Zij maken evenwel geen gewag van hangende gedingen of van concrete feiten die het bestaan van een dergelijk reëel risico zouden aantonen, vooraleer het Hof zich ten gronde zal uitspreken. Het door de verzoekende partijen aangevoerde nadeel is dan ook te hypothetisch om een schorsing van de bestreden bepaling te kunnen verantwoorden.

B.13. Uit het voorgaande vloeit voort dat de verzoekende partijen niet voldoende aantonen dat de onmiddellijke toepassing van de bestreden bepaling hun een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen.

Aangezien niet is voldaan aan een van de voorwaarden die zijn opgelegd bij artikel 20, 1°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, kan de vordering tot schorsing niet worden ingewilligd.

Om die redenen,

het Hof

verwerpt de vordering tot schorsing.

Aldus gewezen in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 11 oktober 2018.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschant

A. Alen